

ГРУПУВАННЯ ПЕРЕШКОД, ЯКІ ПОСТАЮТЬ ПРИ ПРОВАДЖЕННІ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗМІН НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Смельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Забезпечення належної ефективності діяльності підприємств в умовах конкурентного середовища функціонування потребує перманентного розвитку суб'єктів господарювання [1, 2], що, серед іншого, викликає необхідність формування потенціалу економічного розвитку компаній [3–6] та провадження ними інвестиційно-інноваційної діяльності [7–10], зокрема здійснення технологічного оновлення [11–16] та реалізації ресурсозберігаючих програм і проєктів [17–22]. Однак при цьому необхідною є попередня розробка підприємствами стратегій свого економічного розвитку [23–26]. Зокрема, важливо сформулювати дієві механізми подолання бар'єрів, які постають при реалізації суб'єктами господарювання заходів із провадження ресурсозберігаючих технологічних змін. Водночас, формуванню цих механізмів повинно передувати групування видів зазначених бар'єрів.

При цьому можуть бути виділені такі групи бар'єрів, що постають на шляху до провадження ресурсозберігаючих технологічних змін на підприємствах:

1) за етапами процесу провадження на підприємствах ресурсозберігаючих технологічних змін: перешкоди, що постають при отриманні підприємствами інформації про нові ресурсозберігаючі технології; перешкоди, що постають при обробленні вхідної інформації та визначенні доцільності впровадження на підприємствах проєктів енергозберігаючих технологічних змін; перешкоди, що постають при реалізації на підприємствах проєктів ресурсозберігаючих технологічних змін. При цьому наведений перелік етапів за необхідністю може бути деталізованим. Наприклад, другий етап може бути поділеним на такі підетапи: формування проміжного масиву інформації; формування остаточного масиву інформації, необхідної для ухвалення рішень про впровадження ресурсозберігаючих технологій; інтерпретація остаточного масиву інформації, необхідної для ухвалення рішень про впровадження ресурсозберігаючих технологій. Стосовно останнього етапу процесу провадження на підприємствах ресурсозберігаючих технологічних змін, то зазначений етап може бути поділений на такі підетапи: формування необхідних фінансових та інших ресурсів, потрібних для реалізації проєктів ресурсозберігаючих технологічних змін; придбання ресурсозберігаючих технологій; їх впровадження; отримання фінансово-економічних результатів від такого впровадження;

2) за причинами, які зумовлюють відповідні перешкоди: перешкоди, зумовлені нестачею у працівників підприємств компетенцій, необхідних для управління ресурсозберігаючими технологічними змінами; перешкоди, зумовлені нестачею у підприємств необхідних обсягів ресурсів; перешкоди, зумовлені недостатньою якістю цих ресурсів; перешкоди, зумовлені зовнішніми відносно підприємств чинниками (наприклад, занадто низькими цінами на відповідні види виробничих ресурсів, занадто великою вартістю ресурсозберігаючих технологій тощо). При цьому перелічені перешкоди можуть бути деталізовані, зокрема, за видами компетенцій та ресурсів. Наприклад, перешкоди, зумовлені нестачею у працівників підприємств

компетенцій, необхідних для управління ресурсозберігаючими технологічними змінами, місять такі головні групи перешкод: перешкоди, зумовлені нестачею у працівників підприємств компетенцій у питаннях отримання інформації про нові ресурсозберігаючі технології; перешкоди, зумовлені нестачею у працівників підприємств компетенцій у питаннях оброблення вхідної інформації та визначення доцільності впровадження проєктів ресурсозберігаючих технологічних змін; перешкоди, зумовлені нестачею у працівників підприємств компетенцій у питаннях реалізації проєктів ресурсозберігаючих технологічних змін;

3) за ієрархією перешкод: перешкоди, які безпосередньо впливають на можливість підприємств впроваджувати проєкти ресурсозберігаючих технологічних змін; перешкоди, які опосередковано впливають на можливість підприємств впроваджувати проєкти ресурсозберігаючих технологічних змін. При цьому перший вид перешкод є похідним від другого їх виду. Наприклад, недостатній рівень компетенцій працівників, необхідних для оброблення інформації, може бути зумовлений відсутністю у менеджерів підприємств компетенцій в управлінні професійним розвитком персоналу та (або) нестачею фінансових ресурсів, потрібних для забезпечення такого розвитку.

Звичайно, досліджувані перешкоди можуть бути згрупованими і за іншими ознаками, зокрема за рівнем цих перешкод, можливістю їхнього подолання тощо. Водночас, представлене вище групування є достатнім для розроблення механізмів подолання зазначених перешкод.

Список використаних джерел:

1. Міщенко, Н. Г. & Міщук, А. І. (2016). Розвиток підприємства на основі інформаційного та інноваційного потенціалу. Науковий вісник Одеського національного економічного університету, (4(236)), 191–204.
2. Петрушка, Т. О. (2013). Оцінювання економічної ефективності ресурсозберігаючого розвитку промислових підприємств (дис. ... канд. екон. наук). НУ «Львівська політехніка». Львів, Україна.
3. Ємельянов, О. & Петрушка, Т. (2012). Інтенсифікація використання виробничих ресурсів промислових підприємств як чинник їх економічного розвитку. Схід, (6), 24–30.
4. Yemelyanov, O., Symak, A. & Zarytska, O. (2016). Modelling the process of forming the potential of economic development of an industrial enterprise. Periodyk naukowy Akademii Polonijnej, Czestochowa, Akademia Polonijna w Czestochowie, (3), 128–137.
5. Ємельянов, О. Ю., Висоцький, А. Л., Симак, А. В. & Петрушка, Т. О. (2017). Методичні засади оцінювання попиту на продукцію машинобудівних підприємств. Маркетинг і менеджмент інновацій, (3), 198–212.
6. Коновал, В. В. (2014). Оцінювання потенціалу розвитку підприємств легкої промисловості. Вісник ХДУ, (6 (2)), 206–209.
7. Kryvovyazyuk, I., Britchenko, I., Smerichevskiy, S., Kovalska, L., Dorosh, V. & Kravchuk, P. (2023). Digital Transformation and Innovation in Business: the Impact of Strategic Alliances and Their Success Factors. Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania), (32 (1)), 3–17.
8. Козик, В. В., Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2014). Інвестиційно-інноваційний механізм забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств. Проблеми економіки, (1), 52–58.
9. Смолій, Л. В. (2010). Формування інвестиційного механізму інноваційного розвитку буряківництва. Інноваційна економіка, (17), 168–171.
10. Федулова, Л. І. (2013). Інноваційний вектор розвитку промисловості України. Економіка України, (4), 15–23.
11. Амоша, О. І., Булєєв, І. П. & Шевцова, Г. З. (2007). Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. Економіка промисловості, (1(36)), 3–9.

12. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Клімковський, М. І. (2020). Методологічні засади оцінювання потенціалу технічного розвитку підприємств. ЛОГОС. ОНЛАЙН.
13. Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2013). Чинники та закономірності розвитку техніко-технологічної бази підприємств. Схід, (6), 85–91.
14. Piva, M. & Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. Eurasian Bus. Rev., (8(1)), 13-32.
15. Caliskan, H. K. (2015). Technological change and economic growth. Procedia Soc. Behav. Sci., (195), 649–654.
16. Yemelyanov, O., Petrushka, I., Zahoretska, O., Petrushka, K. & Havryliak, A. (2023). Information support for managing energy-saving technological changes at enterprises. Procedia Computer Science, (217), 258–267.
17. Бойчук, Н. Я. & Острянюк, М. М. (2017). Проблеми енергозбереження та підвищення енергоефективності економіки України. Сучасні проблеми економіки і підприємництва, (19), 25–34.
18. Бурда, В. Є. (2013). Потенціал енергозбереження та напрями використання альтернативних джерел енергії у промисловості. Економічний часопис – XXI, (1-2), 45–48.
19. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Крет, І. З. (2013). Методичні засади оцінювання економічної ефективності впровадження ресурсозберігаючих технологій на промислових підприємствах. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління», (754), 18–25.
20. Іваненко, О. В. (2013). Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем. Економіка. Фінанси. Право, (8), 7–10.
21. Некрасова, Л. А. & Хрістова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. Економіка: реалії часу, (2 (30)), 79–84.
22. Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. Економіст, (12), 72–75.
23. Баранович, А. М. (2014). Теоретико-методичні засади формування стратегій розвитку підприємства. Вісник ХДУ, (2), 77–81.
24. Македон, В. В. (2013). Розробка стратегії розвитку промислового підприємства. Теоретичні і прикладні аспекти економіки та інтелектуальної власності, (1(1)), 369–373.
25. Шавшин, О. С. (2017). Стратегія інноваційного розвитку підприємства. «Інтернаука». Сер.: Економічні науки, (3(25)), 167–171.
26. Харченко, В. А. (2014). Механізм формування системи стратегічного управління розвитком промислового підприємства. Економіка промисловості, (4 (68)), 97–104.